

taj način automatizirale su se strukture iz teksta, a ujedno je primijenjen glagol кататься u novim slučajevima:

Сегодня Вчера Завтра	я лыжник ты конькобежцы молодёжь мы спортсмены друзья	кататься	на лыжах. на коньках. на санях. на велосипеде. на метро. быстро. легко. долго.
----------------------------	--	----------	---

Zatim su vježbe iz udžbenika primijenjene tako da su učenici odgovarali na pitanja kojim se sportom bave ili na koji instrument sviraju, uvježbavajući tako glagole:

играть (*во что?*) в теннис, в футбол, в шахматы, в мяч, в куклы, в прятки...
играть (*на чём?*) на рояле, на скрипке, на аккордеоне... или (*что?*) вальс, марш, мазурку, играть (исполнять) роль...

Da se primijeni pravilna upotreba tih glagola i njihova rekcija, uvježbana je 2. vježba iz udžbenika na str. 71. sa zadatkom: По значениям глаголов *играть* — *сыграть* определите, в каком падеже (с предлогами или без предлогов) нужно поставить существительные, приведённые в скобках: Он играет (шахматы) с шести лет. Сегодня я сыграл с ним (партия) (шахматы). (Главная роль) в спектакле играет артист Смирнов... (str. 71.).

3. vježba na istoj strani prijevod je s hrvatskog na ruski kao kontrola razumijevanja i primjena novih struktura, pa je i prijevod obrađen u razredu po skupinama.

Na taj način došla je do izražaja težnja da se u nastavi povežu leksika i gramatika te da se stalnim vježbanjem i govornim vježbama usvoji i utvrdi novo gradivo.

Na kraju drugog sata učenici su sigurno ovladali strukturama, a kad se to gradivo nakon izvjesnog vremena ponovi, ostat će *aktivno znanje* učenika kao dokaz da se sustavnim radom i pravilnim metodskim postupkom mogu postići zavidni rezultati u nastavi stranog jezika (ostvariti ciljevi stranih jezika).

Mirjana Došen

NEKA ISKUSTVA STEČENA RADOM NA PROJEKTU »LIVERPOOL«

Moram priznati da sam, primivši materijal za rad na ovom projektu, bila istodobno i sretna i zabrinuta. Posao na organizaciji grupnog rada u većim razmjerima novost je za većinu nastavnika stranog jezika, a zabrinjavao me je i uspjeh razreda koji sam izabrala za taj projekt, kao i sudbina samog projekta. Za rad na projektu »Liverpool« odabrala sam jedan

treći razred od tridesetak učenika. Prije nego što sam započela s planiranjem rada, pavela sam s učenicima razgovor kako bih saznala koji ih aspekti života u Liverpoolu najviše zanimaju. Na taj sam način dobila ne samo neke pokazatelje za planiranje rada, već sam stekla i njihovu podršku za rad na projektu, te osjetila njihovo oduševljenje i spremnost da surađuju i urade nešto što bi moglo biti dobro, drukčije, novo. To je oduševljenje i mene samu vrlo hrabrilo. Na temelju zajednički odabranih tema, a neke su se i same nametnule kroz materijal koji sam dobila, počela sam planirati građu i način obrade. Izabrala sam ove teme: Liverpool — u prošlosti i danas, Liverpool — luka i aerodrom, obrazovne mogućnosti, dobrotvorne organizacije, umjetnički i zabavni život, važnije građevine, sport, kupnja i neka zanimljiva mjesta u okolici grada.

Pri planiranju načina rada pošla sam od zahtjeva da svi učenici u razredu usvoje osnovni vokabular i da steknu neka osnovna znanja iz oblasti koju smo obrađivali. Imala sam na umu i činjenicu da svi ne uče jednakom brzinom. Rukovođena željom i potrebom da cijelom razredu pružim neku osnovicu za daljnji rad i neko trajnije znanje, odlučila sam da osnovicu projekta šapirografiram, te da rad organiziram na tri osnovna načina:

- 1) frontalni rad s cijelim razredom na osnovi šapirografiranog materijala, uglavnom u školi
- 2) grupni rad na osnovi novina i časopisa, samo u školi
- 3) individualni rad, rad na pripremama duljih referata, samo kod kuće.

Učenike sam zamolila da svu dokumentaciju spremaju u prozirne polivinijske fascikle kako bi imali pregled svog rada sve do kraja posla na projektu.

1. *Rad na šapirografiranom materijalu.* Taj smo materijal prorađivali u toku uvodnog sata u svaku temu i bio je osnova za domaće zadaće. One su se uglavnom sastojale od rezimiranja najbitnijih informacija, a svrha im je bila vježbanje učenika u pravljenju bilježaka, te u razlikovanju bitnog od nebitnog.

2. *Grupni rad.* Taj smo oblik rada u ovom projektu primijenili kao vrlo uspješan oblik povremene aktivnosti. Pokazao se vrlo korisnim, to više što mi je pomogao da u toku sata na dulje vrijeme angažiram sve učenike jednog većeg razreda. Tu aktivnost oni su prihvatili kao nešto novo pa, prema tome, kao već i samo po sebi zanimljivo. Zapazila sam uz to da taj oblik rada djeluje na učenike stimulativno, potiče ih na suradnju, na duhovitost i na inventivnost. Aktiviraju se i oni slabiji koje ponekad prisutnost nastavnika koči, a nesmetana podrška drugova iz razreda ohrabruje. No moram priznati da neki od slabijih učenika nisu tako reagirali. Naprotiv, nastojali su da oni bolji rade umjesto njih, a ti bolji su tu mogućnost i iskoristili kad god je to bilo moguće. Ipak sam primijetila da je to jedan od rijetkih oblika rada gdje učenici nesmetano i direktno komuniciraju, pa oni bolji ujedno ispravljaju greške onih slabijih. To znači da je bar ponekad nastavnik oslobođen neugodne dužnosti ispravljanja većeg broja grešaka u govoru.

Evo i nekoliko riječi o organiziranju grupnog rada na materijalima iz novina i časopisa. Bio je to, uglavnom, dodatni materijal i najčešće ga je

bilo za 3—4 skupine, a razred mi je bilo najpogodnije podijeliti u 6 skupina. Taj nedostatak materijala nije, međutim, predstavljao nikakav problem. Naprotiv. Dok bi 3 ili 4 skupine pripremale izvještaje ili dijaloge na temelju autentičnog štampanog materijala, preostale bi skupine imale zadatak da pripreme ili izvještaj ili dijalog o istom aspektu života u našem gradu, Karlovcu. Nakon odgovarajućih uputa, danih neposredno prije početka grupnog rada, uz vokabular i znanje usvojeno na uvodnom satu, te uz stalnu prisutnost i povremene savjete nastavnika koji prati rad razreda, taj oblik rada nije učenicima zadavao nekih većih poteškoća, a izvještaji i dijalozi bili su zanimljivi i duhoviti, ponekad i iznad očekivanja.

3. *Individualni rad* bio je zamišljen tako da se najboljim učenicima dade mogućnost da ulože više truda i da se istaknu. Za referate su se učenici dobrovoljno javljali. Teme koje smo obradili na taj način bile su: obrazovanje u Velikoj Britaniji, na temelju članka dra Sonie Bičanić Wild u časopisu »Strani jezici«, te referat o Beatlesima uz odličan izbor glazbe. Oba referata bila su dobro pripremljena i putem njih su učenici upotrijebili i obnovili staro znanje, a naučili su i koješta novo. Nakon referata o Beatlesima, muzici s ploča pridružio se pjesmom cio razred.

Vizualni materijal kojim sam se služila bile su, naravno, uglavnom slike iz samih novina i časopisa koje nam je na raspolaganje stavila drugarica Celmić, savjetnik Zavoda za unapređenje stručnog obrazovanja. Međutim, zamolila sam učenike da mi na grafoskopske folije nacrtaju kartu Evrope., kartu Velike Britanije i posebno kartu sjeverozapadne Engleske. Njih su mi učenici nacrtali neizbrisivim flomasterom, dok sam ja bilo na satu, bilo unaprijed, pisala vokabular onom vrstom flomastera koji se mogu brisati. Na taj su se način te folije sa skeč-kartama mogle upotrijebiti više puta i u razne svrhe.

Kao zaključak rekla bih ono što je nedavno izneseno na seminaru u Brelima. Da bi novi načini rada bili prihvaćeni, treba ih prvo približiti samim nastavnicima. Govoreći iz iskustva, mogu reći da će učenici mnogo lakše prihvatiti novine. A to nije ni neobično. Promjena ih veseli, a odgovornost i organizacijski problemi ionako padaju nastavniku na leđa. No moram naglasiti jedno. Mislim da je grupni rad vrlo korisna aktivnost, koja zaslužuje da bude opće prihvaćena, pa makar i samo kao povremeni način rada uz stari udžbenik i neke nove materijale. I iz onog starog udžbenika može se zasad još mnogo toga izvući uz neke nove pristupe, koji će pomoći da se aktiviraju stara znanja te da i učenik i nastavnik budu kreativniji. Grupni rad će motivirati i učenike i nastavnike, osvježit će rad u razredu. Lakše će biti onom nastavniku koji ima na raspolaganju specijaliziranu učionicu, no takva prostorija nije za grupni rad nipošto neophodno potrebna.

Ovo je moj skroman prilog s nadom da će konstruktivan, timski rad biti prihvaćen jer je potrebno da naši učenici nauče raditi u timu, no u ovoj fazi svoga obrazovanja još uz prijateljsku pomoć i savjete nastavnika.